

Klimatologické hodnocení suchých období

Ivan Sládek¹⁾

Abstrakt: V příspěvku je navržen algoritmus časového vymezení suchých období a metoda následného kvantitativního hodnocení jejich významnosti. Vstupními údaji pro celý pracovní postup jsou pouze denní úhrny atmosférických srážek a denní průměry teploty vzduchu, tedy snadno dostupná data. To umožňuje aplikaci navrženého postupu pro každou klimatologickou stanici s úplným a homogenním měřením za dostatečně dlouhou dobu, nebo dokonce pro každou srážkoměrnou stanici s měřením uvedených vlastností, pokud pro ni denní průměry teploty vzduchu odvodíme podle okolních klimatologických stanic.

Prvním krokem navrženého postupu je vymezení období nedostatku srážek. Je to období, ve kterém převažují dny beze srážek nebo s neměřitelnými srážkami, ale obsahující jako podřízenou složku i dny se srážkami. K vymezení takových období je použit jeden z modelů metody, kterou vypracoval I. Sládek a nazval ji „metoda součtových řad“. Konkrétněji jde o model pro vymezení trvání jevů, které nemají vyhraněně sezónní charakter, s konstantním znakem a variabilním protiznakem.

Druhým krokem je hodnocení jednotlivých období nedostatku srážek pomocí kritéria sucha S , navrženého tak, aby vyjadřovalo vliv nedostatku srážek, potenciálního výparu (charakterizovaného nepřímo sumou denních průměrů teploty vzduchu převyšujících určitou hodnotu) a délky hodnoceného období. Kritérium S umožňuje seřadit suchá období od nejvýznamnějšího po nejméně významné a hodnotit je podobně, jako se v hydrologii hodnotí průtoky: lze stanovit N -leté sucho pro určitou meteorologickou stanici, například desetileté nebo dvouleté sucho.

Navržený postup byl ověřen mj. na 79 let dlouhé řadě pozorování meteorologické observatoře Praha – Karlov. Zpracování údajů z Prahy – Karlova ukazuje, že obdobím nejčastějšího výskytu výrazného (nejméně jednoletého) sucha je „babí léto“ a obdobím, kdy je výrazné sucho nejméně časté, je červen s „medardovskými“ dešti. Výsledky získané navrženým postupem jsou tedy v souladu se známými vlastnostmi našeho podnebí. Za určité potvrzení správnosti navrhovaného způsobu vymezení a hodnocení suchých období lze považovat také hodnoty charakteristik typu hydrotermického koeficientu G . T. Seljaninova, stanovené pro jednotlivá výrazná suchá období. Takové charakteristiky pro jednotlivá suchá období nabývají hodnot, které jsou dlouhodobě charakteristické pro pouště až suché stepi. Například hodnota Seljaninovova hydrotermického koeficientu pro Prahu – Karlov za poslední významné suché období 31.3.2000 – 16.5.2000 (47 dní) je 0,14.

Aplikace navrženého postupu je snadná a vede k zajímavým a cenným poznatkům o podnebí. Je nepochybné, že postup lze dále zdokonalovat.

¹⁾ Karlova Universita, Přírodovědecká fakulta, katedra fyzické geografie a geoekologie
Albertov 6, 128 43 Praha 2